

Številni starši in njihovi otroci uživajo v skupnem prebiranju različnih slikanic, tj. knjig, ki vsebujejo besedilo in zanimive ilustracije, ki se navadno navezujejo na zgodbo v knjigi, hkrati pa jo tudi dopolnjujejo v neko zaključeno vsebino predstavljene zgodbe. Malo manj poznane pa so slikanice brez besedila. Slednje so prav posebne otroške knjige, saj v njih načeloma ni zapisanih besed oziroma je teh le nekaj, zgodba pa je v teh v slikanicah sestavljena le iz slik oziroma ilustracij. Mnogi odrasli prav zato ne radi posežejo po tovrstnih knjigah, saj ne vedo točno, kako se lotiti pripovedovanja in na kakšen način jih predstaviti otrokom.

Za spodbujanje različnih področij otrokovega razvoja je ključno skupno prebiranje knjig, ki spodbuja otrokov interes za knjige

in mu pomaga pri [širjenju besedišča](#), prav tako pa se otroci iz knjig učijo številnih novih idej in konceptov. Eden izmed ciljev [branja knjig s predšolskim otrokom](#) je tudi razumevanje vsebine knjige in uživanje v njeni zgodbi. Aktivnost skupnega branja knjig staršev in predšolskih otrok pa po mnenju strokovnjakov učinkovito vpliva tudi na otrokov kasnejši jezikovni razvoj, porajajočo pismenost in bralni uspeh.

ZAKAJ SO SLIKANICE BREZ BESEDILA TAKO PRIPOROČLJIVE?

Slikanice brez besedila so izredno priporočljivo knjižno gradivo za skupno branje. Prebirati jih lahko pričnete že z malčki, tovrstne knjige pa so tudi zelo priporočljive za otroke do 9. leta starosti. Raziskave namreč potrjujejo, da imajo otroci, ki so že v predšolskem obdobju prebirali slikanice brez besedila, kasneje boljše pripovedovalne sposobnosti, da si bolj kreativno izmišljujejo svoje zgodbe in spretneje razvijajo domišljijo.

Študija Univerze v Waterlooju je primerjala jezikovne spodbude in besednjak staršev, ki so ga uporabljali med skupnim branjem tako slikanic brez besedila kot otroških slikovnih slovarjev. Ugotovili so, da so starši, ki so otrokom prebirali slikanice brez besedila, bolj spodbujali govorno-jezikovni razvoj otrok, saj so ob ilustracijah tvorili raznolika vprašanja (kot na primer spraševali, kaj neka žival počne) in povezovali zgodbo z otrokovimi vsakodnevnimi izkušnjami (na primer otroka spomnili, da je že videl tisto žival na sosedovi kmetiji). Starši, ki pa so z otrokom pregledovali otroške slikovne slovarje, pa so bili bolj enolični in zgolj poimenovali stvari na slikah ter otrokom zastavljali manj vprašanj.

Večkratno pripovedovanje slikanice brez besedila ne bo nikoli enako. Vsakič lahko vsebino poveste malce drugače, se osredotočite na druge podrobnosti ali opazite nekaj novega. Slikanice brez besedila so knjige, ki rastejo skupaj z otrokom. Ker ponujajo tako raznolike možnosti za prilagajanje stila branja in načinu podoživljanja otrokovi trenutni stopnji razvoja govora, jezika, komunikacije in razumevanja, so primerne za otroke v različnih razvojnih obdobjih.

NA KAKŠEN NAČIN PRIČETI S PRIPOVEDOVANJEM SLIKANICE BREZ BESEDILA IN KAKO OB TEM SPODBUJATI RAZVOJ GOVORNO-JEZIKOVNE KOMUNIKACIJE?

Če je možno, otroku že med obiskom knjižarne ali knjižnice pustite, da slikanico brez besedila **izbere sam**. V primeru, da jih iz knjižnice prinesete sami, pa mu dovolite, da si med naborom vseh knjig izbere tisto, ki ga najbolj zanima.

Otrok naj **sedi nasproti** vas. Ko starš in otrok sedita nasproti en drugemu, otrok lažje opazuje starša in njegove obrazne izraze, kar mu olajša učenje govora, saj se mlajši otroci govora učijo tudi tako, da opazujejo druge, kako med govorom premikajo govorila. Na ta način boste tudi lažje opazovali, kaj otroka v knjigi zanima in tako sledili njegovemu interesu. Otrokovim zanimanjem je izredno pomembno slediti, saj so otroci s tem, ko so starši bolj pozorni nanje in njihove interese ter jih tudi upoštevajo med skupnim gledanjem knjig, bolj motivirani za učenje novih besed.

Če otrok želi, mu dovolite, da **knjigo drži sam** in da samostojno obrača strani. Pomembno je, da mu sledite. Naj bo aktivnost skupnega gledanja slikanice brez besedila predvsem zabavna.

Sprva si vzemite čas in si dobro oglejte naslovnico slikanice. Opazujte ilustracijo in podrobnosti na sliki. Ob naslovnici se lahko ustavite tudi ob tisku naslova. Mlajši predšolski otroci se na [branje in pisanje](#) pripravljajo že takrat, ko starši na naslovnici knjige izpostavljajo natisnjene besede in črke ter jih poimenujejo.

Že ob opazovanju naslovnice lahko otroka spodbudite k **razvijanju domišljije**. Otrok naj skuša napovedati, o čem bo govorila slikanica (na primer ga vprašate: »Kaj misliš, da se bo kasneje zgodilo?«). Če je zanj taka naloga pretežka, mu lahko pomagate in nanizate nekaj možnosti oziroma idej o vsebini slikanice, med katerimi lahko otrok izbere eno.

Ob prvem listanju slikanice še ni potrebno pričeti s pripovedovanjem. Priporočljivo je, da **prelistate knjigo** in se ustavljajte ob ilustracijah. Otroka spodbudite, da je pozoren na številne podrobnosti, tako na barve ilustracij, obrazne izraze likov in podobno. Opazujte, na kaj je otrok pozoren, na katero stvar pokaže s prstom ali komentira. Njegove izjave nato razširite, saj mu tako nudite model, kako naj tvori daljše stavke ter ob tem ponudite več informacij o neki temi (ko na primer reče: »Poglej, ladja!«, lahko razširite njegovo izjavo: »Ja, ladja pluje po oceanu!«).

Ko prelistate ilustracije, je čas za **skupno »branje«**. Način pripovedovanja prilagodite stopnji otrokovega trenutnega govorno-jezikovnega funkcioniranja. K aktivnemu poslušanju in sodelovanju med branjem slikanice je otroke potrebno pritegniti. Otroci se pozitivno odzivajo na spremembo melodije in intonacije govora, zato je priporočljivo, da starši med branjem knjig uporabljajo različne glasove za različne like in dodajo številne **onomatopeje**, tj. besede, s katerimi posnemamo zvoke iz okolja, prav tako pa naj svoj govor podkrepijo z uporabo različnih obraznih izrazov, gibov in **gest**.

Slikanice brez besedila so odlična priložnost, da je pozornost usmerjena na ilustracije oseb ali živali v knjigi, ki ponavadi nudijo številne zanimive podrobnosti, kot so **obrazni izrazi**. Z otrokom si jih oglejte in skušajte skupaj ugotoviti, kakšni so ti obrazni izrazi, kaj pomenijo in kako se liki počutijo ter zakaj mislijo, da je tako.

Med pripovedovanjem je priporočljivo, če se odrasli naglas razmišljate. Na ta način spodbudite k **razmišljanju** tudi otroke (na primer, lahko se glasno vprašate: »Me prav zanima, kaj se bo s piratom zgodilo na koncu!«).

Po skupnem »branju« spodbudite otroka, da ob pomoči ali pa tudi samostojno **pripoveduje zgodbo ob slikah**. Ob tem se osredotočite na besede, ki jih uporablja in na stavke, ki jih tvori. Opazujte, ali je njegova obnova primerna ali nenavadna, kako obsežen je njegov besednjak in kakšna je njegova slovnica. Če ima pri pripovedovanju težave, mu pomagajte.

Ko starejši predšolski otrok zgodbo že zelo dobro pozna, pa jo lahko poskusi **obnoviti** tudi brez ilustracij. Pri obnovi zgodbe mu lahko pomagate s postavljanjem različnih podvprašanj (na primer: »Pirat ni našel svoje sablje. Kaj se je pa potem zgodilo?« ali: »Na koncu knjige je pirat priplul na samotni otok. Kaj se je pa potem zgodilo?«). Na ta način spodbujamo otrokovo **pripovedovalno zmožnost**.

Na koncu slikanice lahko zgodbo pri starejših predšolskih otrocih nadgradite z vprašanji, ki se nanašajo na to, kaj jim je bilo v knjigi najbolj všeč in vsebino povežete z njihovimi izkušnjami ter jih spodbudite k razmišljanju o tem, ali se je njim že dogajalo ali pripetilo kaj podobnega.

Zgodbo lahko otroci podoživljajo z risanjem (na primer da konec zgodbe narišejo drugače in ga spremenijo ter nato zgodbo z drugačnim koncem samostojno pripovedujejo), dramskim udejstvovanjem (na primer lahko izdelajo lutke in zgodbo zaigrajo) ali celo z avdio posnetkom (na primer posnamejo svoje pripovedovanje zgodbe in poslušajo posnetek pripovedovanja drugega otroka, saj je vsaka zgodba slikanice brez besedila unikatna in drugačna).

Slikanice brez besedila pa so dobra spodbuda tudi za otroke z **artikulacijskimi težavami**, ki že zmorejo izgovarjati posamezen glas, a ga še niso povsem avtomatizirali oziroma prenesli v spontan govor. Ob samostojnem pripovedovanju se lahko namreč osredotočajo, da uporabljajo tarčni glas.

Nekaj naslovov priporočenih slikanic brez besedila, izdanih tudi na slovenskem trgu:

- **Malčki:** slikanica z naslovom Val (Suzy Lee),
- **Predšolski otroci:** slikanice z naslovom Darilo (Andreja Gregorič), Sneženi mož (Raymond Briggs), Maruška Potepuška (Marijan Amalietti),
- **Starejši predšolski otroci in šolarji:** slikanice z naslovom Zgodba o sidru (Damijan

Stepančič), Deček in hiša (Maja Kastelic), Brundo se igra (Marjan Manček), **Ferdo, veliki ptič**(Andreja Peklar), Zgodba o sidru (Damijan Stepančič).

Vse omenjene slikanice brez besedila lahko z manjšimi prilagoditvami uporabite za otroke različnih starosti in različnih stopenj razvoja govorno-jezikovne komunikacije.

Viri:

Adriana G. BUS, Marinus H. van IJZENDOORN in Anthony D. PELLEGRINI, Joint book reading makes success in learning to read: a meta-analysis on intergenerational transmission of literacy, Review of Educational Research, LXV/1, pomlad 1995, str. 1-21).

Elleseff, T. (2013). In Case You Missed it: And Now on the Value of Wordless Picture Books. Pridobljeno s <https://www.smartspeechtherapy.com/in-case-you-missed-it-and-now-on-the-value-of-wordless-picture-books/>

Jamnik, T. (2016). Slikanice brez besedila. Pridobljeno s <http://www.bralnaznacka.si/upload/slikanice-brez-besedila2017.pdf>

Marinovich, A. (2016). How to Read a Wordless Picture Book. Pridobljeno s <https://www.strengthenwords.com/podcast/wordless-picture-books/>

Rubin, A. (2017). The Benefits of Wordless Picture Books. Pridobljeno s <https://www.therapybuddies.com/single-post/2017/09/26/The-Benefits-of-Wordless-Books>

Slikanice brez besedila – navdih za nešteto zgodb. (2017). Pridobljeno s <http://www.prisofiji.si/slikanice-brez-besedila/>